

Nr. 3 (229) / 2025
Indexat în Crossref,
CEEOL și ROAD

Supliment al revistei „Strategic Impact”

COLOCVIU STRATEGIC

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE APĂRARE „CAROL I”
CENTRUL DE STUDII STRATEGICE DE APĂRARE ȘI SECURITATE

DOI: 10.53477/1842-8096-25-03

PROVOCĂRI DE SECURITATE ÎN FLANCUL ESTIC AL NATO

Adrian MIREA

Security challenges in the eastern flank of NATO

Abstract: NATO member states on the Eastern Flank are today facing a multitude of threats to their security status, mainly generated by the aggressive actions of the Russian Federation in recent years. This paper focuses on the most important security challenges which, in my view, are the conflict in Ukraine and the Russian Federation's hybrid war waged on NATO territory, combined with the new Trump administration's change of perspective towards the core values of the North Atlantic Alliance, such as the cohesion of members and compliance with commitments made – especially for collective defense. In this paper, I aimed to argue the three mentioned challenges to the security of NATO states in the Eastern Flank and subsequently to highlight the opportunities associated with each challenge, opportunities that these states have to strengthen both their own defense capabilities and the cohesion of joint efforts within the North Atlantic Alliance.

For this paper I have explored mainly open sources dealing with the security situation of European and NATO member states, with an emphasis on those sources detailing the challenges and opportunities under study. Through this paper I have brought to attention the fact that the security state of the European states on NATO's Eastern Flank actually reflects the security state of the entire European continent. The opportunities identified, associated with the three challenges in this paper, can be seized by both NATO's Eastern Flank states and the other members of the North Atlantic Alliance to strengthen their own defense capabilities but also to reaffirm their belief in NATO's fundamental values.

Keywords: challenges, Ukrainian conflict, hybrid warfare, Trump administration, European security.

Provocări de securitate în flancul estic al NATO

Rezumat: Statele membre NATO aflate în flancul estic se confruntă astăzi cu o multitudine de amenințări privind starea de securitate a acestora, generate în principal de acțiunile agresive ale Federației Ruse din ultimii ani. Lucrarea de față are în atenție cele mai importante provocări în domeniul securității care, din punctul meu de vedere, sunt reprezentate de conflictul din Ucraina și războiul hibrid al Federației Ruse desfășurat pe teritoriul statelor NATO, la care se adaugă schimbarea de perspectivă a noii administrații Trump față de valorile fundamentale ale Alianței Nord-Atlantice, așa cum sunt coeziunea membrilor și respectarea angajamentelor asumate – în special pentru apărarea colectivă. În cadrul lucrării, am avut în vedere argumentarea celor trei provocări la adresa securității statelor din flancul estic al NATO, iar ulterior am adus în atenție și oportunitățile asociate fiecărei provocări în parte, oportunități pe care aceste state le au pentru a-și consolida atât propriile capacități din domeniul apărării, cât și coeziunea eforturilor comune în cadrul Alianței Nord-Atlantice.

Pentru realizarea lucrării am explorat în principal surse deschise de informare ce tratează situația de securitate a statelor europene și a statelor membre NATO, cu accent pe acele surse ce abordează principalele provocări și oportunități identificate. Prin intermediul acestei lucrări, am adus în atenție faptul că starea de securitate a statelor europene din flancul estic al NATO reflectă de fapt starea de securitate a întregului continent european. Oportunitățile identificate, asociate celor trei provocări, pot fi valorificate atât de statele aflate în flancul estic al NATO, cât și de ceilalți membri ai Alianței Nord-Atlantice pentru a-și consolida propriile capacități de apărare, dar și pentru a-și reafirma convingerea în valorile fundamentale ale NATO.

Cuvinte-cheie: provocări, conflictul din Ucraina, război hibrid, administrația Trump, securitate europeană.

Principalele provocări actuale privind securitatea flancului estic al NATO sunt, în opinia mea, trei la număr și au la origine evoluția incertă a conflictului ruso-

ucrainean, războiul din umbră al Federației Ruse cu NATO și revizuirea de perspectivă a noii administrații Trump, în special în ceea ce privește Alianța Nord-

Col. dr. Adrian MIREA este instructor avansat în cadrul Facultății de Comandă și Stat Major din Universitatea Națională de Apărare „Carol I” (e-mail: mirea.adrian@yahoo.com).

Atlantică. Consider că aceste provocări principale au un impact direct asupra întregii situații de securitate de la nivel european, însă constituie, totodată, oportunități valoroase de consolidare a acestei securități, în special pentru acele state europene aflate pe flancul estic al NATO. În cadrul acestui articol am avut în vedere prezentarea unor argumente relevante, pentru nominalizarea celor trei provocări ca fiind cele mai importante la adresa securității flancului estic NATO, și am căutat posibile oportunități emergente de la nivelul fiecărei provocări. Ulterior, am adus în atenție și măsurile implementate la nivel de alianță sau oportunitățile existente pentru statele membre pentru a contracara efectele acestor provocări principale asupra stării de securitate regională.

Pentru realizarea articolului am avut în vedere metoda analizei documentare (Bowen 2009, 27), urmărind a revizui și evalua sistematic datele disponibile în sursele bibliografice din domeniul de studiu. Analiza documentară este o metodă utilizată în cercetările de tip calitativ, iar întrebuintarea ei în realizarea acestei lucrări a presupus examinarea și interpretarea datelor privind principalele provocări ale mediului de securitate european actual, pentru a putea astfel înțelege implicațiile directe și indirecte asupra situației de securitate din flancului estic al NATO. Principala limitare a studiului realizat constă în exploatarea surselor secundare de informare – publicații media, site-uri web și lucrări de autor, surse care conțin informații cu caracter neclasificat, fiind din categoria *open source*.

În ceea ce privește conflictul din Ucraina, am asistat în ultima perioadă la tentative eșuate de mediere și de încetare a focului, dar și la continuarea atacurilor de către forțele armate ale ambelor părți aflate în conflict – susținute în mod evident de narativele aferente la nivel internațional. Afirmția că evoluția conflictului este incertă se bazează în principal pe dependența rezistenței Ucrainei de ajutorul militar primit din vest, dar și pe nivelul neclar al pretențiilor Federației Ruse pentru încetarea focului și pentru a încheia *operația militară specială* din Ucraina.

De la începutul conflictului din Ucraina, Kremlinul a intensificat operațiunile cu caracter hibrid desfășurate pe teritoriul american și pe teritoriul statelor europene. Atacurile cibernetice, în special asupra infrastructurii critice, actele de violență, actele de sabotaj și de dezinformare – reprezintă instrumente facile, ușor negabile pentru Federația Rusă în încercarea de a submina stabilitatea și solidaritatea vesticilor, în special a celor angajați în sprijinul efortului de război al Ucrainei, printre care se numără și statele europene situate pe flancul estic al NATO.

Administrația Trump este considerată ca având o atitudine dăunătoare în privința Alianței Nord-Atlantice, măsurile anunțate de președintele

american având un efect alarmist la nivel internațional. Ca exemple ilustrative avem titluri ale unor publicații media precum „*Estul Europei se teme de trădarea lui Trump*” (Versek 2025) sau „*Pe flancul estic al NATO s-a instalat frica*” (Drăghicescu 2025). Dintr-o anumită perspectivă, atitudinea noii administrații pune sub semnul întrebării însăși credibilitatea promisiunii de sprijin reciproc a membrilor NATO, iar apropierea aparentă dintre Trump și Putin, de la momentul primelor negocieri privind conflictul din Ucraina (Digi24.ro 2025), denotă disponibilitatea SUA la concesii și riscă să pericliteze atât interesele Ucrainei cât și cele ale aliaților, în special ale țărilor europene aflate pe flancul estic al Alianței.

1. Provocări și oportunități din perspectiva conflictului din Ucraina

Prima, și cea mai importantă provocare din punctul meu de vedere, se menține a fi conflictul din Ucraina, datorită în special evoluției incerte a acestuia la momentul actual. Așa cum am menționat anterior, incertitudinea evoluției conflictului este determinată de dependența armatei ucrainene de ajutorul militar primit din vest dar și de nivelul real al pretențiilor Federației Ruse pentru încheierea conflictului.

În imaginea de mai jos am adus în atenție perspectiva unui înalt oficial ucrainean – consilierul prezidențial col. Pavlo Palisa -, prezentată oficialilor americani și jurnaliștilor luna iunie 2025, prin care semnală posibilitatea cuceririi de către forțele ruse a teritoriilor situate la est de Nipru precum și a regiunilor Odessa și Mykolaiv până la sfârșitul anului 2026.

Figura nr. 1: O perspectivă a cuceririlor teritoriale în Ucraina până la finalul anului 2026 (Institute for the study of war 2025)

Conform sursei citate, în viziunea col. Pavlo Palisa, Armata rusă intenționează probabil să cucerească în întregime regiunile Donețk și Luhansk până la 1 septembrie 2025 și să creeze o zonă tampon de-a lungul frontierei nordice Ruso-Ucrainene până la sfârșitul anului 2025. El a

afirmat, de asemenea, că Federația Rusă intenționează să ocupe întregul teritoriu ucrainean de pe malul estic (stâng) al râului Dnipro și să cucerească regiunile Odessa și Mykolaiv până la sfârșitul anului 2026, interzicând astfel și accesul Ucrainei la Marea Neagră. Harta din imagine ilustrează intenția Moscovei de a prelua aproximativ 222.700 de kilometri pătrați suplimentari din teritoriul ucrainean și să dețină un total de 336.300 de kilometri pătrați până la sfârșitul anului 2026 - aproape dublu față de totalul de aproximativ 162.000 de kilometri pătrați pe care Federația Rusă îi deținea în prima lună a invaziei în 2022.

Cu toate acestea Armata rusă este probabil incapabilă să își atingă obiectivele prezentate până la finalul anului 2026, având în vedere pierderile semnificative în personal și echipamente suferite în cei peste trei ani de război. Teoria victoriei a președintelui rus Vladimir Putin depinde de nivelul de susținere militară a efortului de război de către alianța occidentală, abandonarea Ucrainei devenind o condiție esențială pentru a reuși un astfel de avans de amploare al forțelor ruse în teritoriul ucrainean.

Un război de uzură pe termen lung pare a fi, din perspectiva analiștilor militari, scenariul cel mai probabil de evoluție a conflictului din Ucraina. Conform acestor experți (Marin 2025) – printre care, conform sursei citate, regăsim șapte foști miniștri ai apărării și de externe, precum și oficiali activi implicați în gestionarea conflictului, cel mai probabil scenariu (cu 38% probabilitate) este cel al unui război de uzură de intensitate redusă, datorat în principal de epuizarea resurselor de ambele părți aflate în conflict. O altă concluzie importantă prezentată de acești analiști este că, instalarea unei păci de fațadă – falsă -, reprezintă o amenințare mai mare decât războiul, inclusiv pentru situația de securitate a statelor europene. „Un acord de pace precar ar putea avea consecințe mai grave decât continuarea războiului.” (Marin 2025). Prin înghețarea temporară a conflictului din Ucraina, Federația Rusă își va putea reface armata, va submina autoritățile statului ucrainean prin atacuri hibride, și va testa în continuare apatia sau epuizarea voinței statelor occidentale. UE în schimb, dar și NATO din punctul meu de vedere, s-ar putea culca pe laurii unei „soluții diplomatice”, și vor reduce investițiile în domeniul apărării în loc să le sporească.

În ceea ce privește oportunitățile de consolidare a securității statelor aliate, în special a celor aflate pe flancul estic al NATO, conflictul din Ucraina reprezintă o sursă inestimabilă de astfel de oportunități datorită perspectivei actuale pe care o oferă asupra luptei armate convenționale. Declanșarea unui conflict la scară largă în Ucraina a determinat și o reorientare a atenției armatelor moderne asupra modului în care se desfășoară

astăzi acțiunea militară convențională, având ca protagoniști inamici cu forțe armate de putere comparabil egală din punct de vedere calitativ, chiar dacă diferențele cantitative sunt mari. Această reorientare reprezintă, din punctul meu de vedere, și o trezire la realitate a forțelor armate moderne, după ani întregi în care s-au desfășurat predominant acțiuni de contrainsurgență în diverse teatre de operații la nivel global.

Dintre aceste oportunități menționez, în primul rând, lecțiile desprinse în conflictul din Ucraina, în toate domeniile de confruntare, ele constituind cele mai evidente oportunități de adaptare a organizațiilor militare la cerințele mediului operațional actual. Validarea sau invalidarea eficienței echipamentelor militare, a tehnologiilor emergente (drone, inteligență artificială, etc.) sau a tacticilor, tehnicilor și procedurilor utilizate de ambele tabere, constituie de asemenea oportunități inestimabile de adaptare la cerințele mediului operațional actual.

O a doua oportunitate importantă este, din punctul meu de vedere, ocazia oferită de conflict țărilor NATO (și nu numai) de a-și îmbunătăți propriile capacități din domeniile apărării și al securității naționale. Conform unui raport GLOBSEC din 2023 *„în prezent, Ucraina ține ocupate forțele ruse și, de fapt, câștigă timp pentru ca NATO să-și îmbunătățească propriile capacități convenționale de descurajare”* (Bâtcă 2023). Țările aflate pe flancul estic al NATO și-au mărit recent bugetele alocate apărării, angajându-se chiar la 5% din Produsul Intern Brut în cadrul summitului de la Haga din iunie 2025 (Ștefănescu 2025), și au acum ocazia să-și redoteze forțele armate, o perspectivă susținută și de epuizarea stocurilor de echipamente militare și muniții din perioada sovietică pentru sprijinul Ucrainei. Experții militari din sursele citate consideră că accentul trebuie pus, printre altele, pe îndeplinirea angajamentelor la nivel de alianță, creșterea stocurilor de muniții și echipamente militare, îmbunătățirea apărării aeriene dar și pe eficientizarea suportului logistic.

Având în vedere că, statele din flancul estic al NATO, sunt și state membre ale Uniunii Europene (UE), trebuie remarcate și eforturile acestora în cadrul european pentru consolidarea securității regionale. Putem vedea, de exemplu, că rezoluția adoptată la nivelul Parlamentului European din luna martie 2025 privind viitorul apărării europene, subliniază importanța cooperării NATO-UE și menționează angajamentul statelor UE de a deveni „un veritabil furnizor de securitate” (Parlamentul European 2025). Aici sunt precizate inițiativele la nivel european pentru continuarea sprijinului acordat Ucrainei, în ideea în care apărarea Ucrainei reprezintă pentru statele membre UE apărarea „împotriva unei amenințări existențiale la adresa securității Europei”.

A treia oportunitate importantă, ce poate fi asociată conflictului din Ucraina, este întărirea coeziunii statelor aliate dar și a statelor membre UE. Coeziunea este un element indispensabil atât pentru sprijinul efortului de război al Ucrainei, cât și pentru menținerea unui front comun împotriva amenințării pe care o reprezintă Federația Rusă. Coeziunea constituie, totodată, un element definitoriu pentru credibilitatea NATO ca alianță politico-militară, iar așa cum putem asista, conflictul din Ucraina pune la grea încercare această coeziune. Este cunoscut faptul că, însăși capacitatea de apărare colectivă, depinde de consensul statelor membre privind cooperarea și contribuția fiecăruia cu resurse financiare sau cu diverse capacități. Având în vedere că statele membre NATO aflate pe flancul estic al alianței sunt și state membre ale Uniunii Europene, coeziunea trebuie dublată de o cooperare instituțională adecvată între cele două organizații, pentru o modelare corespunzătoare a situației de securitate în această regiune.

O a patra oportunitate importantă vizează întărirea grupurilor de luptă ale NATO aflate pe teritoriul statelor din flancul estic al Alianței Nord-Atlantice. Odată cu declanșarea conflictului din Ucraina, NATO și-a adaptat postura de descurajare a agresiunii Federației Ruse prin intermediul prezenței militare aliate în flancul său estic. În ultimii ani, aliații au consolidat prezența înaintată a NATO prin înființarea de grupuri de luptă multinaționale în Bulgaria, Estonia, Ungaria, Letonia, Lituania, Polonia, România și Slovacia. Dacă inițial, în anul 2017, prezența militară înaintată consta în patru grupuri de luptă de nivel batalion în partea de nord a flancului estic, asistăm astăzi la o adaptare în acord cu postura agresivă a Federației Ruse, întrucât a fost dublat numărul de grupuri de luptă la opt, iar valoarea forțelor este în curs de creștere graduală la nivel de brigadă. Aceste acțiuni demonstrează hotărârea și disponibilitatea NATO de a apăra teritoriul și populația statelor aliate.

Conform declarației din cadrul summitului NATO din Madrid 2022 (NATO 2022), Aliații au convenit să sporească capacitatea organizației de a-și consolida forțele din flancul estic prin acțiuni și activități precum prepoziționarea de echipamente și stocuri de armament în această zonă, desfășurarea în avans a mai multor capacități, în special sistemele integrate de apărare antiaeriană și antirachetă sau actualizarea planurilor de apărare regională, cu forțe prestabilite pentru apărarea anumitor membri, fiind astfel adaptate mediului de operare specific din regiune.

2. Provocări și oportunități din perspectiva războiului din umbră al Rusiei cu NATO

Potrivit unui raport de specialitate al Comisiei de Securitate și Cooperare Europeană (Commission on

Security and Cooperation in Europe 2024), de la începutul invaziei la scară largă din Ucraina, Federația Rusă și-a intensificat campaniile de sabotaj atât pe teritoriul american cât și pe teritoriul european. Pe lângă *operația militară specială* din Ucraina, Federația Rusă desfășoară simultan acțiuni neconvenționale, în cadrul războiului hibrid împotriva NATO, cu scopul general de a destabiliza, dezorganiza și descuraja aliații în acordarea de sprijin Ucrainei. Pentru a vizualiza amploarea eforturilor Kremlinului, raportul include o hartă cu aproape 150 de acțiuni hibride atribuite sau suspectate a fi executate de Moscova pe teritoriul NATO de la începutul invaziei din Ucraina.

Figura nr. 2: Acțiuni hibride atribuite Federației Ruse de la începutul invaziei din Ucraina (Commission on Security and Cooperation in Europe 2024)

Acțiunile hibride ilustrate se încadrează în patru categorii principale: atacuri asupra infrastructurii critice, campanii de violență, migrația ca armă și interferențe electorale cu campanii de dezinformare. Aceste operații neconvenționale au fost desfășurate atât pe teritoriul statelor aflate pe flancul estic al NATO cât și pe teritoriul altor state europene, evidențiindu-se astfel faptul că situația de securitate a flancului estic aliat reflectă, în mare măsură, situația de securitate a țărilor europene, indiferent de alianțele din care fac parte. Scopurile principale ale acțiunilor hibride desfășurate de Kremlin de la începutul *operației militare speciale* au inclus: destabilizarea și descurajarea sprijinului militar (sau de altă natură) acordat Ucrainei și subminarea securității statelor membre NATO, însă au avut și un alt scop, mult mai important din punctul meu de vedere, și anume testarea voinței și capacității membrilor NATO de a combate eficient astfel de operații.

Cele mai importante ținte vizate în cadrul *războiului hibrid* al Federației Ruse au fost (Jones 2025) infrastructura energetică, infrastructura de comunicații – rutieră, feroviară sau aeriană, instituțiile guvernamentale și industria de apărare, toate cu rol important în sprijinului efortului de război al Ucrainei. O acțiune directă de influențare a securității statelor din flancul estic al NATO a fost împingerea migranților la granițele Federației Ruse

și Belarusului cu Finlanda, Estonia, Letonia, Lituania și Polonia, urmărindu-se astfel crearea unor presiuni interne asupra instituțiilor guvernamentale și alimentarea retoricii anti-migranți în folosul partidelor de extremă dreaptă din Europa (Jones 2025). Creșterea numărului de astfel de acțiuni de sabotaj și de subversiune, demonstrează că efectul de descurajare al Federației Ruse, urmărit permanent de statele vestice, nu a fost obținut până la acest moment, în ciuda tuturor sancțiunilor și a măsurilor implementate la nivel european dar și la nivel NATO.

În ceea ce privește principalele oportunități existente datorită războiului hibrid al Federației Ruse, acestea sunt concentrate pe consolidarea capacităților defensive ale statelor direct afectate, pe consolidarea coeziunii principalelor alianțe – Uniunea Europeană și NATO, precum și pe creșterea rezilienței populației și a instituțiilor statelor ținută la acțiuni cu caracter hibrid desfășurate pe propriul teritoriu național. Recunoașterea și condamnarea la unison, în cadrul organizațiilor regionale menționate, a intențiilor malițioase și a amplitudinii operațiilor cu caracter hibrid ale Federației Ruse constituie o oportunitate de reafirmare și întărire a solidarității liderilor statelor europene și statelor membre NATO. Un aspect important este că statele vizate de războiul hibrid au ocazia de a valorifica lecțiile învățate de Ucraina după invazia peninsulei Crimeea din 2014, întrucât operațiunile hibride ale Federației Ruse sunt desfășurate după aceleași tipare (Atlantic Council 2025).

Dintr-o altă perspectivă, nevoia tot mai stringentă în ultima perioadă, de a contracara efectele acțiunilor cu caracter hibrid, a determinat o adevărată revizuire a posturii NATO. În anul 2024 a fost dezvoltată prima *Strategie de implementare a transformării digitale a NATO* (Maciata 2025) - un plan cuprinzător de modernizare a infrastructurii și a capacităților digitale ale Alianței. Aceasta completează Strategia NATO de combatere a amenințărilor hibride, adoptată în anul 2015 (NATO 2024), și care cuprinde răspunsul Alianței Nord-Atlantice la amenințările non-kinetice, așa cum sunt atacurile cibernetice și amenințările din sfera informațională. Strategia de combatere a amenințărilor hibride pune acum accentul pe protecția elementelor de infrastructură critică, inclusiv a cablurilor submarine și a nodurilor energetice, încadrându-le la pilonii apărării colective. Această postură de „descurajare prin negare” adoptată s-a extins și în domeniul operațiilor hibride pentru a cuprinde sistemele actualizate de avertizare timpurie împotriva atacurilor hibride, consolidarea cooperării civil-militare și îmbunătățirea cunoașterii situației în domeniile maritim și cibernetic.

O altă oportunitate în domeniul războiului hibrid constă în posibilitatea desfășurării de campanii hibride ofensive de către statele occidentale, inclusiv pe teritoriul Federației Ruse. Astfel, sancțiunile impuse la nivel european și euroatlantic împotriva Moscovei și împotriva principalilor săi aliați, pot fi însoțite de atacuri cibernetice asupra infrastructurii militare ruse sau asupra elementelor naționale de infrastructură critică, precum și de operații informaționale ce ar avea ca țintă populația civilă din Federația Rusă. O potențială problemă cu această desfășurare ofensivă a acțiunilor hibride în oglindă pe teritoriul rusesc, este încadrarea acțiunilor statelor europene și aliate în narativul oficialilor ruși. Aceștia afirmă, prin intermediul lui Serghei Lavrov la începutul conflictului din Ucraina, că NATO este organizația care desfășoară un război hibrid *total* împotriva Federației Ruse (Sky News 2022), aducând ca argumente condamnarea imediată a invaziei dar și sancțiunile impuse Moscovei.

Intensificarea operațiilor cu caracter hibrid coroborată cu declanșarea și desfășurarea conflictului din Ucraina, au constituit argumente solide la nivel aliat pentru dezvoltarea noului Model de Forțe (NFM) și activare, a în iulie 2024, a Forței de Reacție Aliată – Allied Reaction Force (ARF) (NATO 2025). ARF este o forță cu grad ridicat de pregătire, multinațională și multidomeniu, ce poate fi desfășurată într-un timp foarte scurt pentru a îndeplini o gamă largă de misiuni. Perspectiva la nivel NATO este că multe dintre provocările actuale, precum războiul hibrid, terorismul și atacurile cibernetice, necesită un răspuns coordonat în toate domeniile operaționale iar din acest motiv ARF include elemente terestre, maritime, aeriene, forțe pentru operații speciale, cibernetice, spațiale, logistice și de comunicații strategice, furnizate de țările membre ale NATO prin intermediul unui sistem rotațional.

3. Provocări și oportunități din perspectiva noii administrații Trump

O primă provocare, și cea mai importantă din punctul meu de vedere, este subminarea valorilor fundamentale ale NATO, perspectivă reieșită din declarațiile președintelui american privind posibilitatea ca SUA să nu intervină în cazul unei agresiuni asupra unui stat membru NATO (Sullivan 2024). El poate interpreta prevederile Articolului 5 al tratatului Alianței Nord-Atlantice în sensul acordării doar unei asistențe, nu neapărat de natură militară, pentru statele care nu-și îndeplinesc obligațiile în viziunea sa. Această perspectivă pune sub semnul întrebării, în viziunea unor specialiști, însăși viitorul NATO ca alianță iar interpretarea prevederilor Articolului 5 echivalează cu subminarea întregii securități a statelor membre NATO. Pe cale de consecință, statele membre

NATO, și în mod special statele aliate europene, trebuie să identifice modalități de descurajare a unei eventuale agresiuni dar și de consolidare a securității regionale europene în condițiile absenței implicării și sprijinului SUA (Hirsh 2024).

Pete Hegseth, noul secretar al apărării în administrația Trump, le-a transmis aliaților europeni în februarie 2025 la Bruxelles, că SUA nu mai prioritizează securitatea europeană iar statele europene vor prelua conducerea privind apărarea Ucrainei. Conform declarațiilor sale, prioritățile SUA sunt apărarea națională și descurajarea Chinei (Lupițu 2025), de aici și potențiala diminuare a prezenței militare americane în Europa, aspect ce reprezintă o provocare majoră la adresa securității întregii comunități europene. Revenirea în funcția de președinte al SUA a lui Donald Trump a însemnat o revizuire a priorităților nu doar pentru SUA ci și pentru statele europene și aliate. În acest sens, cheltuielile cu caracter militar în domeniul apărării, trebuie să atingă pragul minim impus de administrația Trump de 5% din PIB însă, în contextul degradării mediului de securitate regională generată de conflictul din Ucraina, statele europene care sunt și membre NATO vorbesc inclusiv despre trecerea la o economie de război (Radu 2025).

Reducerea prezenței militare americane în Europa, ca o consecință a reevaluării costurilor în noua administrație Trump, poate însemna și o reducere a prezenței forțelor navale americane în regiunea Mării Negre (Defense Romania 2025), aspect ce va genera un nou set de vulnerabilități pe flancul estic al NATO. În aceste condiții, având în vedere și dorința crescută a Federației Ruse de proiectare a puterii în regiunea Mării Negre, statele membre NATO riverane vor fi nevoite să aloce și aici resurse suplimentare pentru a compensa retragerea de capabilități navale de către SUA și a prelua astfel întreaga responsabilitate a securității regionale.

O altă provocare importantă, generată de noua administrație Trump, rezidă în posibilitatea sistării în orice moment a sprijinului militar acordat de SUA pentru Ucraina. Conform Pentagonului (Kottasova 2025), suspendarea ajutorului militar de la începutul lunii iulie, s-a realizat pentru alinierea acestor eforturi ale SUA cu agenda noii administrații prezidențiale care, așa cum am menționat, prioritizează propria apărare națională. Muniția pentru sistemele Patriot de exemplu, reprezintă elemente esențiale pentru apărarea antiaeriană a Ucrainei și pentru combaterea atacurilor aeriene, inclusiv cu rachete balistice, ale Federației Ruse. Evoluția mediului de securitate globală, coroborată cu rata scăzută de producție anuală a acestor muniții, au determinat administrația Trump să le considere resurse vitale, ele fiind necesare și în alte regiuni de interes pentru SUA precum Orientul

Mijlociu, Sud-Vestul Asiei și Coreea de Sud. Cu toate că, Trump a promis reluarea ajutorului acordat Ucrainei (McLeary, Detsch și Stokols 2025), această provocare constă în posibilitatea sistării ajutorului militar acordat Ucrainei, aspect de altfel salutat de Moscova, întrucât va reprezenta un câștig important pentru Federația Rusă, câștig ce se va materializa pe câmpul de luptă.

În ceea ce privește oportunitățile asociate noii abordări a administrației Trump, acestea pot fi identificate în principal în direcția consolidării securității statelor europene privind capacitatea reală de descurajare și de combatere a unei eventuale agresiuni, chiar în lipsa sprijinului SUA. Întrucât, la summitul NATO de la HAGA din 2025, Aliații au convenit asupra alocării a 5% din PIB pentru apărare până în anul 2035 (NATO 2025), ei au venind astfel în întâmpinarea pragului minim impus de administrația Trump încă din timpul primului mandat la Casa Albă. Președintele american a declarat după summit că această asumare „*este o mare victorie pentru Europa și, de fapt, pentru civilizația occidentală*” (Ștefănescu, DW 2025).

Odată cu creșterea procentului din PIB alocat apărării și consolidării securității europene, apare și oportunitatea creșterii cantității și calității capabilităților existente în domeniul apărării dar și a creșterii capacităților specializate de producție pe plan european. Consolidarea cooperării europene în domeniul apărării constituie un deziderat major deoarece astăzi statele europene sunt în mare parte dependente de echipamente militare și tehnologie de ultimă generație din SUA (Antena 3 CNN 2025), având ca exemple contractele pentru avioane F 35, tancuri M1A1 Abrams, sisteme de apărare antiaeriană Patriot sau sisteme de artilerie HIMARS. De altfel, dependența statelor europene de SUA reprezintă unul din reproșurile adresate de membrii administrației Trump (Lepădatu 2025). Ca un argument al consolidării cooperării europene putem observa implementarea la nivelul statelor europene a unui nou instrument financiar „Acțiunea pentru securitatea Europei” (SAFE - Simple Agreement for Future Equity) menit să sprijine „*statele membre care doresc să investească în producția industriei de apărare prin achiziții publice comune axate pe capabilitățile prioritare*” (Consiliul European 2025). Investițiile masive în domeniul apărării și securității europene vor avea și un efect de consolidare a nivelului de pregătire al statelor europene pentru a putea desfășura la nevoie activități și acțiuni specifice în cadrul unei apărări colective credibile. Aceste eforturi sunt în acord cu rezoluția Parlamentului European din martie 2025 prin care statele membre UE acționează conform strategiei privind industria de apărare europeană (Parlamentul European 2025) în încercarea de a consolida securitatea la nivel regional.

O altă oportunitate poate fi considerată, din punctul meu de vedere, implicarea mai accentuată a țărilor europene în sprijinul efortului de război al Ucrainei. Întrucât, de la instaurarea noii administrații SUA, au avut loc mai multe sistări în acordarea de asistență militară, statele europene și-au asumat gradual un rol mai important în sprijinul Ucrainei ajungând chiar să depășească SUA în ceea ce privește valoarea cheltuielilor făcute – 72 mld. euro vs. 65 mld euro ale SUA (Kottasova 2025). Consider această implicare mai accentuată o oportunitate deoarece statele europene au acum ocazia de a demonstra voința și capacitatea de efort aliat, unitar și coerent, îndreptate împotriva unei agresiuni reale desfășurate pe teritoriul unui stat vecin. Există astfel o ocazie în plus de a consolida credibilitatea principalelor alianțe din care fac parte statele europene și de a realiza efectul de descurajare dorit asupra oricărui potențial agresor.

Concluzii

Principalele provocări prezentate în cadrul lucrării reprezintă ocazii unice pentru dezvoltarea și consolidarea credibilă a capacității statelor aliate de a descuraja sau combate eficient orice potențial agresor la nivelul Alianței Nord-Atlantice. Perspectiva diminuării prezenței și implicării europene a SUA în cadrul NATO, a determinat o revizuire a implicării și efortului tuturor statelor europene membre NATO, astfel încât aspecte precum valorile fundamentale ale Alianței Nord-Atlantice sau continuarea sprijinului acordat Ucrainei să se mențină la un nivel credibil și relevant.

Riscurile și amenințările la adresa statelor din flancul estic al NATO pot fi diminuate sau contracarate inclusiv prin implementarea lecțiilor identificate de Ucraina și aliații săi, atât în ceea ce privește conflictul armat convențional cât și acțiunile cu caracter hibrid desfășurate de Federația Rusă. Riscurile și amenințările de natură internă, așa cum sunt cele generate de schimbarea de atitudine a noii administrații Trump, pot reprezenta semnale de alarmă utile privind necesitatea consolidării coeziunii membrilor NATO și nevoia de acțiune asumată a acestora conform angajamentelor din cadrul Alianței Nord-Atlantice.

Întărirea flancului estic al NATO depinde, într-o mare măsură, de nivelul de cooperare și coordonare a eforturilor membrilor NATO și UE în toate domeniile de acțiune. Doar în acest mod se poate asigura un sprijin optimizat pentru Ucraina, și se poate asigura capacitatea europenilor din flancul estic al NATO de a deveni furnizori de securitate regională.

Starea de securitate a statelor aflate în flancul estic al NATO reflectă de fapt starea de securitate a întregului continent european, iar eventualele

dezechilibre existente în această zonă sunt resimțite inclusiv la nivelul principalelor alianțe din care ele fac parte. Din această perspectivă putem afirma faptul că, odată cu izbucnirea conflictului din Ucraina, statele din flancul estic al NATO au căpătat și o importanță strategică mai mare în cadrul Alianței Nord-Atlantice, aflându-se în proximitatea principalei amenințări, nominalizată la nivel NATO ca fiind Federația Rusă.

Bibliografie

2025. *Antena 3 CNN*. 25 Iunie. Accesat Iulie 10, 2025. <https://www.antena3.ro/externe/cat-de-depen-denta-este-europa-de-sua-in-materie-de-aparare-a-vioanele-de-lupta-si-sistemele-antiracheta-america-ne-domina-continutul-750491.html>.

2025. *Atlantic Council*. 5 Iunie. Accesat Iulie 12, 2025. <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/ukraine-alert/russian-hybrid-warfare-europe-should-study-ukraines-unique-experience>.

Bâtcă, Marius. 2023. *Agenția Media a Armatei*. 13 Iulie. Accesat Iunie 27, 2025. <https://presamil.ro/flancul-estic-al-nato-trebuie-adaptat-la-amenintarile-rusiei>.

Bowen, Glenn. 2009. „Document Analysis as a Qualitative Research Method.” *Qualitative Research Journal* 27-40.

2024. *Comission on Security and Cooperation in Europe*. 12 Decembrie. Accesat Iunie 30, 2025. <https://www.csce.gov/publications/spotlight-on-the-shadow-war-inside-russias-attacks-on-nato-territory>.

2025. *Consiliul European*. 27 Mai. Accesat Iulie 10, 2025. <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2025/05/27/safe-council-adopts-150-billion-boost-for-joint-procurement-on-european-security-and-defence>.

2025. *Defense Romania*. 24 Februarie. Accesat Iulie 23, 2025. https://www.defenseromania.ro/mare-neagra-in-epoca-trump-de-ce-romania-trebuie-sa-preia-o-parte-importanta-din-securitatea-marii-dar-vestea-proasta-e-ca-nu-prea-avem-o-strategie_632594.html.

2025. *Digi24.ro*. 3 Aprilie. Accesat Iulie 23, 2025. <https://www.digi24.ro/stiri/actualitate/ft-apropierea-sua-de-rusia-zdruncina-politica-din-europa-central-a-si-de-est-cazul-romaniei-3184235>.

Drăghicescu, Vlad. 2025. *DW.com*. 12 Martie. Accesat Iunie 17, 2025. <https://www.dw.com/ro/sz-pe-flancul-estic-al-nato-s-a-instalat-frica/a-71900818>.

Hirsh, Michael. 2024. *Politico*. 7 Februarie. Accesat Iulie 8, 2025. <https://www.politico.com/news/magazine/2024/07/02/nato-second-trump-term-00164517>.

2025. *Institute for the study of war*. 6 Iunie. Accesat Iunie 25, 2025. <https://understandingwar.org/backgrounder/russian-offensive-campaign-assessment-june-6-2025>.

Jones, Seth G. 2025. *CSIS*. 18 Martie. Accesat Iulie 7, 2025. <https://www.csis.org/analysis/russias-shadow-war-against-west>.

Kottasova, Ivana. 2025. *CNN*. 4 Iulie. Accesat Iulie 7, 2025. https://edition.cnn.com/2025/07/04/europe/russia-ukraine-military-us-aid-cuts-intl-cmd?iid=cnn_buildContentRecirc_end_recirc.

Lepădatu, Florin. 2025. *Radio România Actualități*. 25 Martie. Accesat Iulie 10, 2025. <https://www.romania-actualitati.ro/stiri/in-lume/administratia-trump-im-partaseste-dispret-fata-de-dependenta-europei-de-sua-potrivit-unor-scurgeri-de-informatii-id208217.html>.

Lupițu, Robert. 2025. *caleaeuropeana.ro*. 12 Februarie. Accesat Iulie 6, 2025. <https://www.caleaeuropeana.ro/nato-trebuie-sa-fie-o-forta-letal-nu-un-club-diplomatic-pete-hegseth-le-spune-aliatilor-ca-sua-nu-mai-prioritizeaza-securitatea-europei-si-ca-ambitiile-ucrainei-de-a-si-recupera-teritoriile-si>.

Maciata, Klaudia. 2025. *NATO Review*. 5 Mai. Accesat Iulie 5, 2025. <https://www.nato.int/docu/review/articles/2025/05/05/fortifying-the-baltic-sea-natos-defence-and-deterrence-strategy-for-hybrid-threats/index.html>.

Marin, Viorica. 2025. *adevărul.ro*. 25 Iunie. Accesat Iunie 2025, 26. https://adevarul.ro/stiri-externe/europa/rusia-se-pregateste-deja-pentru-urmat-orul-razboi-2453323.html#google_vignette.

McLeary, Paul, Jack Detsch, și Eli Stokols. 2025. *Politico*. 11 Iulie. Accesat Iulie 22, 2025. <https://www.politico.com/news/2025/07/11/trump-new-ukraine-aid-package-00448547>.

2022. *NATO*. 29 Iunie. Accesat Iunie 30, 2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_196951.htm.

2024. *NATO*. 7 Mai. Accesat Iulie 5, 2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_156338.htm.

2025. *NATO*. 16 Aprilie. Accesat Iulie 5, 2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_234091.htm?selectedLocale=en.

2025. *NATO*. 27 Iunie. Accesat Iulie 9, 2025. https://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_49198.htm.

2025. *Parlamentul European*. 12 Martie. Accesat Iulie 24, 2025. https://www.europarl.europa.eu/docoe/document/TA-10-2025-0034_RO.html.

Radu, Andreea. 2025. *caleaeuropeana.ro*. 5 Iunie. Accesat Iulie 6, 2025. <https://www.caleaeuropeana.ro/secretarul-american-al-apararii-increzator-ca-statele-membre-nato-se-vor-angaja-sa-atinga-obiectivul-de-5-din-pib-pentru-aparare-propus-de-trump>.

2022. *Sky News*. 15 Mai. Accesat Iulie 3, 2025. <https://news.sky.com/story/west-has-declared-total-hybrid-war-on-russia-claims-lavov-as-putin-warns-finland-against-joining-nato-12612786>.

Ștefănescu, Cristian. 2025. 25 Iunie. Accesat Iulie 28, 2025. <https://www.dw.com/ro/%C8%9B%C4%83rile-nato-vor-investi-5-din-pib-%C3%AEEn-ap%C4%83rare/a-73041814>.

—. 2025. *DW*. 25 Iunie. Accesat Iulie 9, 2025. <https://www.dw.com/ro/%C8%9B%C4%83rile-nato-vor-investi-5-din-pib-%C3%AEEn-ap%C4%83rare/a-73041814>.

Sullivan, Kate. 2024. *CNN*. 11 Februarie. Accesat Iulie 9, 2025. <https://edition.cnn.com/2024/02/10/politics/trump-russia-nato>.

Versekh, Keno. 2025. *DW.com*. 21 Februarie. Accesat Iunie 17, 2025. <https://www.dw.com/ro/est-ul-europei-se-teme-de-tr%C4%83darea-lui-trump/a-71694671>.

Responsabilitatea privind conținutul articolelor publicate în *Colocviu strategic*, inclusiv a opiniilor exprimate, revine în totalitate autorilor, cu respectarea prevederilor *Legii nr. 183 din 10 iunie 2024 privind statutul personalului de cercetare, dezvoltare și inovare* și ale *Legii nr. 8 din 14 martie 1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe*, cu modificările și completările ulterioare. Sunt autorizate orice reproduceri, fără perceperea taxelor aferente, cu condiția precizării exacte a sursei.

Colocviu strategic

Redactor: CS II dr. Cristian BĂHNĂREANU

E-mail: colocviustrategic@unap.ro

Webpage: <https://cssas.unap.ro/ro/cs.htm>

e-ISSN 1842-8096, 501/30.07.2025

Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate

Adresă: Șoseaua Panduri, nr. 68-72, sector 5,
cod poștal 050662, București, România

Telefon: +4021.319.56.49, Fax: +4021.319.57.80

E-mail: cssas@unap.ro, Website: <https://cssas.unap.ro>